

Magyar Pszichológiai Szemle, 2015, 70. 4/11. 885–887.

DOI: 10.1556/MPSzle.70.2015.4.11

Beérkezett könyvek

PSZICHOLINGVISZTIKA

KEMMERER, D.: *Cognitive neuroscience of language*. New York: Psychology Press, 2015, xxi + 599 oldal, 76.89 US \$

A pazar kiállítású albumszerű könyv naprakész bevezetés a nyelv alaptudományi s klinikai idegtudományába. A naprakészséget, a tanári (például tesztek) s diák (pptk) felhasználhatóságot növeli a kapcsolódó WEB-oldal: www.psypress.com/cw/kemmerer.

A tankönyv jól szerkesztett. A nyelvésznek és pszichológusnak mindenütt megadja az idegtudományi bevezetést (például kérgi területek, képalkotó és ERP-eljárások), a bioembernek pedig a fejezetenkénti nyelvészeti bevezetést, mi is a mondat, milyen viták vannak az alaktanról stb.

A 16 fejezet igen izgalmas anyagokat tárgyal. A bevezetések s az előre került afázia rész után a fő részek a nyelvi működések – észlelés, produkció, olvasás – s a nyelvtani fejezetek (szótan, alaktan, mondattan, szöveg) szerint haladnak. Mindenütt bemutatja a versengő elméleteket (például alaktani szabály és elem viszonya, egészsleges s kategória-specifikus szótárolás), majd igen gazdagon a tényleges kísérleti anyagokat. A könyv egyetlen hiánya, hogy igen kevés nem indoeurópai nyelven alapuló kutatást tárgyal.

SZABÓ RÉKA: *Metaforák és szimbólumok: C. G Jung szimbólumértelmezésének és a fogalmi metaforák elméletének összevetése*. Budapest: Oriold, 2015, 230 oldal, 3100 Ft

A könyv rendkívül jól szerkesztett, alapos filológiai érvelést és feldolgozást használ, s a nyelvészet klasszikus erényeit kapcsolja össze két új mozzanattal, a kognitív metaforakutatással és a Jung kezdeményezte szimbólumértelmezéssel. A hazai közegben úttörő vállalkozás, s nemzetközileg is kevés hasonló munka van. Szakirodalmi és elméleti összekapcsolására törekszik a két iránynak, s ugyanakkor konkrét elemzésekben próbálja megmutatni az összekapcsolás előnyeit. Az elemzésekre helyezi a hangsúlyt, s ezzel a hazai metaforakutatás legjobb hagyományaihoz, Fónagy Iván, Kövecses Zoltán munkáihoz zárkózott fel.

Maga a két megközelítés összekapcsolása, bár lehet, hogy ellenérzést vált ki mind a mélylélektan, mind a kognitív nyelvészet képviselőinél, valójában mind módszertanilag, mind elméletileg kompatibilis dolgokat kapcsol össze. Alapvetően mindkét szemlélet „esetértelmező” kutatási logikát alkalmaz, s fogalmi készletük hajlékonysága is az olvasó „józan eszének”, naiv metaforaértelmező tudatának mozgósításával igyekszik meggyőző lenni.

A kifejtő részben az elemzett kognitív metaforák, *út, levegő, tűz, víz, fa* összekapcsolása a terápiás folyamattal s a szimbólumértelmezéssel a terápiában izgalmas s alapos. Fontos olvasmány terapeutaiknak is.

KULTURÁLIS PSZICHOLÓGIA

BODOR PÉTER (szerk.): *Emlékezés, identitás, diszkurzus*. Budapest: L'Harmattan, 2015, 331 oldal, 3500 Ft

A 14 dolgozat javarészt az ELTE Társadalomtudományi karán tartott hasonló témájú kongresszus előadásait mutatja be. Vezérelvük három mozzanat köré szerveződik. Konstrukcionizmus, az ember viselkedése és érzésvilága mindig megkonstruált, sosem determinált. Ebben a konstrukcióban lelepleződik a társadalmi szimbolikus uralom. Ezek a konstrukciók nemcsak a nyelvi, hanem a test és a tárgyak kezelésben is tetten érhetők. A tanulmányok egyik vezérelve az önéletrajzi értelmezés konstruáltsága, a fiatalok önképtől s identitási konstrukcióktól (Hetényi Zsuzsa, Gács Anna, Halász Erna és Király Ildikó, Kovács Éva) a drogosok önbeszámolóíig (Kaló Zsuzsa–Rác József). Egy másik vezérelv a sajáttest-élmény s a helyek szerepe az identitásban (Csabai Márta, Düll Andrea, Illés Anikó). Fontos forrás a könyv a mai kulturális és társadalomelvű szociálpszichológia logikájának megértéséhez.

NEUMER KATALIN (szerk.): *Identitások és váltások I*. Budapest: Gondolat, 2015, 254 oldal, 2950 Ft

A nemrég elhunyt Neumer Katalin posztumusz megjelent konferenciakötete. Történeti gondolatmenetek az önazonosságról s ennek társas konstrukciójáról. A dolgozatok egy része önmagában kulturális történeti érdekességű. Ugyanakkor a pszichológus számára is sokat elmond például Bicskei Éva írása reformereink (Kossuth, Széchenyi kora) öltözködéséről és képeiről, vagy az identitáskeresésről Bartók tanítványainál (Dalos Anna).

A nemzeti filozófia (Mester Béla) vagy a nemzetkarakterológiák elemzésénél (Kovács Gábor) a pszichológusnak inkább hiányérzete van. Az idetartozó hazai pszichológiai elsődleges és másodlagos irodalom teljesen hiányzik. László János, Pataki Ferenc vagy Hunyady György kimaradása sokat mond arról, hogy van még helye az interdiszciplináritási kampányoknak.

NEUROBIOLÓGIA

COATES, J.: *A félszerzet órája. A kockázatvállalás biológiája a pénzpiacokon*. (Ford.: Farkas Nóra) Budapest: Typotex, 2015, 423 oldal, 4500 Ft

Friss idegtudományi könyv a nagy tőzsdei csődök s egyebek emberi oldaláról. Pontosabban zsigeri oldaláról. Az eredetileg tőzsdealkuszból neurobiológussá vált szerző elsősorban a test és döntések kapcsolatát biztosító hormonális szabályozást elemzi könyvében. Szórakoztató módon mindig a Wall Street alkuszszobáiba visz vissza, hogy megmutassa, a mai tőzsdei sebességnél a gyors folyamatok szinte sportolói teljesítményt várnak el. Ebben a közegben, a gyors folyamatokban a győzteseknél a tesztoszteron és dopamin akkumuláció eufóriát s megfontolatlan döntéseket eredményez. Közben a stressz alatt halmozódik a kortizon, ami majd depresszióhoz vezet mind az emberben, mind a tőzsdén. Coates nem ilyen naivan determinista. Úgy képzel el, hogy ezek a kémiai folyamatok csak ajánlatok a döntést végző ember számára, aki kiléphet a körből, ahogy ő is megtette a hormonhatások tudósává válva. Miközben a könyv elszórakoztat, nehéz nem érezni, hogy nálunk nem a részvényeknél megy ez a dopaminfröccs (ott csak susmus és csalás van), hanem a politikában.

ANDERSON, M. L.: *After phrenology. Neural reuse and the interactive brain*. Cambridge, MA: MIT Press, 2014, xxiv+ 385 oldal, 45 US \$

Az idegrendszeri plaszticitás kiemelkedő kutatója a moduláris és egészes felfogások bírálatából indul ki könyvében. A szerinte hamis alternatívával és a „hol is történik valami” gondolattal az újrahasznosítás gondolatát állítja szembe. A részletes fejezetek a dinamikus komputációs modellek és a kapcsolatvű hálózatalakítás és újraalakítás tényeiből indulnak ki. A könyv legizgalmasabb részei az újrahasznosítás miatt fellépő újabb versengéseket mutatják be. Mi történik, ha a látórendszer egy részét olvasásra használjuk, mi lesz a finom vizuális vezérléssel? A könyv egyszerre neurobiológiai új felfogások tárháza és filozófiai állásfoglalás a megtestesült (*embodied*) megismerés elméletei mellett.

SONTHEIMER, H.: *Diseases of the nervous system*. Amsterdam–New York: Academic Press, 2015, xvii + 514 oldal, 115 €

Bevezető tankönyv a neurológiába, amely a szerző szerint alsóbb éves érdeklődőktől a orvosokig használható, a valóságban azonban inkább orvosoknak és pszichológusoknak való. A 15 tartalmi fejezetet egy 35 oldalas kiváló „idegtudományi zsargon” szótár egészíti ki. A klasszikus neurológiához képest újító a könyv felépítése. Nem a szisztémás betegségekből indul s követné ezt az egyedi zavarok elemzése. Ehelyett az első három fejezet a társadalmilag s orvosilag is igen gyakori s kiugró „statikus” idegrendszeri zavarokat mutatja be. A stroke, a koponyatrauma és az epilepszia vezet be a könyvet. Ezt követik a szisztémás neurodegeneratív zavarok, a dementiától, az Alzheimerstól a Parkinsonon át a Huntington-kórig. A szklerózis multiplex, az agydaganatok és a fertőzések másodlagos progresszív zavarok. A fejlődési neurológia kórképeit az idegrendszer-fejlődés szövettanába illeszti a tankönyv. Három fejezet tárgyalja a pszichiátriai zavarok neurológiai oldalát, következményeit, s a közös mechanizmusokat. A hangulat-zavarok és a szkizofrénia mellett a közös mechanizmus fejezet a keringés, sejthalál, epigenézis elemzésével különösen tanulságos.

A klinikai fejezetek egységes szerkezete segíti a használhatóságot. Esettanulmányt követ a történet, a klinikai működés, a terápia, s az új, fejlődő eljárások bemutatása. A fejezetenkénti irodalomjegyzék jól tagolt, a hivatkozások mellett az eligazító olvasmányok külön szerepelnek.

Készítette: Pléh Csaba

K Ö Z L E M É N Y

A Magyar Pszichológiai Társaság 2015. május 15-én tartotta Küldöttközgyűlését, amelyen több pozícióban új vezetők megválasztására került sor. A Küldöttközgyűlés 4 évre az MPT elnökévé választotta KISS ENIKŐ CSILLA egyetemi tanárt, aki 2016. május 15-től veszi át a stafétabotot OLÁH ATTILÁTÓL. PLÉH CSABÁNAK, a *Magyar Pszichológiai Szemle* főszerkesztőjének utódául FÜLÖP MÁRTA egyetemi tanárt választotta meg a Küldöttközgyűlés. Új elnöke van az MPT Etikai Bizottságának SZABÓ MÓNIKA és az MPT Kommunikációs Bizottságának CSURGAI DOROTTYA személyében.

Az új tisztségviselőknek sok sikert és eredményes munkát kívánunk. Ezúttal is szeretnénk megköszönni PLÉH CSABA főszerkesztőnek, SIMON PÉTERnek, az Etikai Bizottság és BERKY TAMÁSNAK, a Kommunikációs Bizottság leköszönő elnökeinek sokéves áldozatos munkáját.

az MPT Elnöksége